

Vergaderjaar 2005–2006

**29 203**

## **Rapportage Integratiebeleid Etnische Minderheden**

**Nr. 27**

### **BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 november 2005

#### **I Inleiding**

Op 28 oktober 2003 hebben wij u een Plan van aanpak emancipatie en integratie op hoofdlijnen toegestuurd. Doel van het plan is het bevorderen van de emancipatie en integratie van vrouwen en meisjes uit etnische minderheidsgroepen.

Op 15 november 2004 hebben wij u een eerste voortgangsrapportage toegestuurd. In het AO van 17 maart 2005 (29 203 nr. 22) over het Plan van aanpak hebben wij toegezegd u rond eind oktober 2005 wederom te zullen informeren over de stand van zaken, zowel kwalitatief als kwantitatief. Graag bieden wij u deze voortgangsrapportage hierbij aan.

Het Plan van aanpak is gericht op de vrouwen uit etnische minderheden die tot nu toe niet of nauwelijks zijn bereikt.<sup>1</sup> Het Kabinet voert het Plan van aanpak uit in nauwe samenwerking met de G-30<sup>2</sup>. In 2005 is hier, op uw verzoek, een top-10 van gemeenten aan toegevoegd, inmiddels uitgegroeid tot 16 gemeenten, die een groot aantal allochtone inwoners hebben. Almere<sup>3</sup>, heeft inmiddels alsnog, vanwege de Tijdelijke Stimuleringsregeling Allochtone Vrouwen, subsidie ontvangen voor het uitvoeren van het Plan van aanpak. Het Plan van aanpak biedt de gemeenten instrumenten waarmee beleid voor vrouwen uit etnische minderheden vormgegeven of aangescherpt kan worden en instrumenten om het bereik van de doelgroep te vergroten (zoals de campagne «Thuis in Nederland? Doe Mee!»). Daarnaast bevat het Plan van aanpak een aantal projectmethodieken (Maatjesprojecten, Mannenprojecten en Arbeidsgerichte trainingen) die momenteel als pilot uitgevoerd worden en bij gebleken effectiviteit aan alle gemeenten zullen worden aangeboden.

Het Kabinet heeft, in het kader van het Plan van aanpak, de afgelopen 2 jaar nauw samengewerkt met de Commissie Participatie Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen (PaVEM), die ook samenwerkingsafspraken heeft gemaakt met de G-30. Zoals u weet is deze Commissie op 1 juli jl.

<sup>1</sup> In termen van het Sociaal en Cultureel Planbureau zijn dit de *kwetsbare en kansarme vrouwen*.

<sup>2</sup> Almelo, Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Bosch, Den Haag, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Emmen, Enschede, Groningen, Haarlem, Heerlen, Helmond, Hengelo, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Venlo, Utrecht, Zaanstad en Zwolle.

<sup>3</sup> In het AO van 17 maart 2005 is door minister De Geus toegezegd Almere te zullen faciliteren binnen de regels van de middelen.

conform planning opgeheven en heeft zij haar resultaten in de vorm van de Participatie-agenda 2010 bekend gemaakt. Het Kabinet heeft op 24 juni jl. de Kabinetsreactie hierop aan u toegestuurd. Hierin is erkend dat het voortbouwen op de resultaten van de Commissie PaVEM niet los kan worden gezien van de inzet van het Plan van aanpak «Emancipatie en Integratie». De monitoring van de participatie-agenda's is daarom, na het opheffen van de Commissie PaVEM, gekoppeld aan de monitoring van het Plan van aanpak. Hiermee wordt voorkomen dat gemeenten meerdere keren moeten rapporteren.

Het benaderen van gemeenten, het plannen en op elkaar afstemmen van activiteiten en het op de juiste wijze inzetten van de instrumenten vereist een strakke regie. Deze regie wordt gevoerd door de directie Coördinatie Emancipatiebeleid (DCE) van het ministerie van SZW, in nauwe afstemming met de directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden van Justitie en de directie Arbeidsmarktbeleid van het ministerie van SZW.

## **II Stand van zaken van het Plan van aanpak emancipatie en integratie**

De voortgang van het Plan van aanpak is gemonitord in twee ronden; in mei en in september 2005. In de laatste ronde is ook de monitoring van de Participatie-agenda's van de Commissie PaVEM meegenomen.

Van de G-30 gemeenten + Almere hebben 26 gemeenten gerapporteerd over de stand van zaken. De 20 gemeenten die gebruik maken van de tijdelijke stimuleringsregeling<sup>1</sup> zijn hier vanwege de regeling toe verplicht. Zij hebben alle gerapporteerd. Voor de overige gemeenten geldt deze verplichting in principe niet, maar zij worden dringend verzocht de gegevens wel aan te leveren in verband met de rapportages aan de Tweede Kamer. De accountmanagers gemeenten van DCE richten zich, buiten de G-30 + Almere, ook op de 15 gemeenten met de grootste populatie van allochtone burgers.<sup>2</sup> Een aantal van deze gemeenten maakt inmiddels ook gebruik van diverse instrumenten van het Plan van aanpak.

Omdat uw Kamer in het AO van 17 maart 2005 aangaf ook inzicht te willen hebben in kwantitatieve resultaten, is in de monitor aan de gemeenten gevraagd aan te geven hoeveel vrouwen zij hebben bereikt in de uitvoering van het Plan van aanpak en hoeveel vrouwen zij nog willen bereiken. Uit de twee monitoringsronden blijkt, dat het voor gemeenten niet eenvoudig is kwantitatieve gegevens te verzamelen. Dit komt vermoedelijk omdat de gemeenten op het moment nog erg bezig met de ontwikkeling van projecten en in mindere mate met de implementatie van de projecten en activiteiten in het kader het plan. Waar mogelijk geven wij aan hoeveel vrouwen door de gemeenten zijn bereikt bij de inzet van de verschillende instrumenten en welke streefcijfers zij hebben geformuleerd voor de verdere looptijd van het Plan van aanpak.

Hoewel de terugkoppeling van kwantitatieve resultaten op het moment nog niet conform de verwachtingen is, zien we dat er al wel een aantal goede stappen is gezet die ons een beeld geven van de stand van zaken bij gemeenten en het aantal bereikte vrouwen. Om in volgende monitoringsronden meer informatie uit de gemeenten te onttrekken zullen wij onze contacten met gemeenten nog meer intensiveren en bijeenkomsten organiseren die gemeenten een spiegel voorhouden over de bereikte resultaten.

De gemeenten die gebruik hebben gemaakt van de tijdelijke stimuleringsregeling worden uiteraard gewezen op de looptijd van de subsidieregeling en de afgesproken resultaten waarop de ter beschikking gestelde subsidie is gebaseerd.

Uit de monitoring blijkt verder dat er bij de gemeenten een grote behoefte bestaat aan uitwisseling van informatie en best practices. Dit gaan wij vormgeven door middel van intervisiebijeenkomsten.

<sup>1</sup> De tijdelijke Stimuleringsregeling emancipatie vrouwen uit etnische minderheidsgroepen is op 27 september 2004 ingesteld om de G30 te ondersteunen in de kosten van een project, gericht op het doorbreken van het maatschappelijk isolement van vrouwen uit deze groep. Voorwaarde voor subsidie is dat toepassing wordt gegeven aan een of meerdere instrumenten uit het Plan van aanpak emancipatie en integratie.

<sup>2</sup> Amstelveen, Apeldoorn, Bergen op Zoom, Capelle, Delft, Ede, Gouda, Leidschendam-Voorburg, Purmerend, Roermond, Roosendaal, Sittard-Geleen, Spijkenisse, Vlaardingen en Zoetermeer.

Op basis van de resultaten van de monitoring kunnen wij u het volgende melden over de uitvoering van het Plan van aanpak.

### *Toolkit participatie*

Wij hebben u eerder medegedeeld dat wij met 5 gemeenten<sup>1</sup> een convenant gesloten hebben aangaande een pilot met deze toolkit. Inmiddels hebben ook 6 andere gemeenten de toolkit participatie in gebruik. Bij 5 gemeenten bestaat het voornemen om in 2006 gebruik te gaan maken van de toolkit participatie.

Bij de toepassing van de toolkit blijkt het voor gemeenten lastig om de doelgroep helder in beeld te krijgen. Van de 11 gemeenten die de toolkit reeds gebruiken, kunnen 8 gemeenten aangeven hoeveel vrouwen zij hebben bereikt, danwel gaan bereiken. Dit betreft rond de 2000 vrouwen. Gemeenten zetten de toolkit in om zicht te krijgen op de doelgroep en het beleid aan te passen of verder te ontwikkelen zodat zij de doelgroep vrouwen uit etnische minderheden op maat gesneden trajecten kunnen aanbieden. In de 5 pilotgemeenten heeft de toolkit geresulteerd in een beleidsplan emancipatie en integratie voor de komende jaren.

7 Gemeenten die gebruik maken van de toolkit hebben de streefcijfers wat het aantal te bereiken vrouwen betreft nog verder geconcretiseerd door doelstellingen te formuleren over toeleiding naar de arbeidsmarkt, taalscholing, overige scholing en maatschappelijke participatie. Het gaat dan om de volgende streefcijfers; toeleiding naar de arbeidsmarkt: 400 vrouwen; taalscholing: 550 vrouwen; overige scholing: 250 vrouwen en maatschappelijke participatie: 450 vrouwen. In totaal zou het hier om 1650 vrouwen gaan die door deze 7 gemeenten met de toolkit participatie bereikt worden. De gemeente die geen rapportage heeft ingediend gaat ervan uit dat ze 350 vrouwen zal gaan bereiken.

### *SCP-rapport «Emancipatie in estafette»*

Begin 2004 is door het SCP het rapport «Emancipatie in Estafette» uitgebracht. 18 gemeenten geven aan dat zij de inhoud van het SCP-rapport kennen. Voor 14 van deze 18 gemeenten betekende het rapport een steun bij de vormgeving van het emancipatie- en integratiebeleid. Het rapport heeft in die zin geholpen, dat het een gedegen, theoretische basis vormde voor gemeenten voor het vormgeven of verder ontwikkelen van het emancipatie- en integratiebeleid.

Aan het SCP is eveneens de opdracht verstrekt om in het najaar van 2005 een Sociale Atlas vrouwen uit etnische minderheden uit te brengen. In deze atlas zal de positie van vrouwen uit de doelgroep op tal van terreinen beschreven worden. Hun positie zal tevens worden afgezet tegen die van mannen uit etnische minderheidsgroepen en autochtone vrouwen. De atlas kan worden beschouwd als een verdieping van de analyse «Emancipatie in Estafette» van het SCP.

### *De campagne «Thuis in Nederland?» Doe mee!*

De campagne «Thuis in Nederland? Doe mee» is ontwikkeld voor gemeenten. Zij kunnen vrouwen uit etnische minderheden hiermee oproepen tot en enthousiasmeren voor deelname aan maatschappelijke activiteiten.

Het beeldmateriaal van de campagne bestaat uit de afbeelding van 4 vrouwen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse afkomst die op een zelfbewuste wijze zijn neergezet. Gemeenten kunnen het landelijk ontwikkelde campagnemateriaal gebruiken om vrouwen afkomstig uit etnische minderheidsgroepen te werven voor lokale activiteiten. Ze

---

<sup>1</sup> Amsterdam-Noord, Breda, Groningen, Nijmegen en Zaanstad.

kunnen eigen teksten toevoegen op het beeldmateriaal van de campagne «Thuis in Nederland? Doe mee!».

De doelgroep waarop de campagne zich richt zijn de «kwetsbare vrouwen» van 18–50 jaar. Via een sneeuwbaaleffect wordt getracht de kansarme, geïsoleerde vrouwen te bereiken. De activiteiten waaraan vrouwen kunnen meedoen worden door de gemeenten geplaatst op [www.doemee.nl](http://www.doemee.nl). Voorwaarde voor deelname aan de campagne is dat een gemeente daadwerkelijk iets te bieden heeft aan de doelgroep. Daarnaast worden gemeenten gevraagd een geïntegreerd communicatieplan op te stellen.

Inmiddels nemen 7 gemeenten deel aan de campagne waarvan 2 gemeenten de campagne zelfs voor een tweede maal gaan inzetten. 12 Andere gemeenten hebben het voornemen om de campagne in te gaan zetten.

17 Gemeenten hebben intussen hun activiteiten op de website [www.doemee.nl](http://www.doemee.nl) geplaatst.

De gemeenten die reeds gebruik maken van het campagnemateriaal krijgen enthousiaste reacties uit de doelgroep. De campagne beoogt een positief, krachtig beeld neer te zetten van de allochtone vrouw. Vrouwen (en mannen) uit de doelgroep waarderen de campagnebeelden positief. De resultaten van de campagne worden door het campagnebureau gemeten via de gemeente en de zelforganisaties. De gemeenten die deelnemen aan de campagne merken dat de opkomst van de doelgroep bij bijeenkomsten waarvoor campagne gevoerd is, groter is dan in andere jaren. Dit resultaat vormde voor twee gemeenten aanleiding om de campagne opnieuw in te zetten.

#### *De pool van discussieleiders*

FORUM (Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling) heeft een landelijke pool van discussieleiders opgezet. Er zijn 43 gespreksleiders getraind op onderwerpen als man/vrouw-verhoudingen, gedeelde belangen van autochtonen en allochtonen en veiligheid en geweld. Voor de gemeenten die met de Commissie PaVEM afspraken hebben gemaakt betreffende maatschappelijke dialoog, biedt de pool van discussieleiders een mogelijkheid om deze afspraken nader in te vullen. Uiteraard staat deze pool van gespreksleiders ook open voor andere gemeenten. Inmiddels maken 6 gemeenten gebruik van de landelijke pool van gespreksleiders.

12 Gemeenten geven aan dat zij van plan zijn dit tijdens de looptijd van het Plan van aanpak, dus eind 2005 of in 2006, te doen.

Bij de inzet van de pool van de discussieleiders ervaren gemeenten enkele knelpunten. De ene gemeente geeft aan dat de bereikbaarheid van allochtone vrouwen erg moeizaam verloopt, terwijl een andere gemeente het juist lastig vindt om jonge, autochtone vrouwen te bewegen deel te nemen aan discussies.

Het blijkt lastig te zijn voor gemeenten om een schatting/streefcijfer te geven van het aantal vrouwen dat met de dialogen bereikt wordt of dient te worden. De gemeenten die reeds gebruik maken van de landelijke pool van gespreksleiders, bereiken hiermee elk tussen de 60–100 vrouwen. Andere gemeenten hebben streefcijfers geformuleerd van 100–200 vrouwen.

Behalve gemeenten kunnen ook relevante stichtingen en organisaties een aanvraag doen om gebruik te maken van de landelijke pool van gespreksleiders. FORUM heeft 33 dialogen gefaciliteerd, waarmee 2000 vrouwen zijn bereikt. Om te voorkomen dat gemeenten niet bekend zijn met wat er op dit gebied gebeurt, stelt FORUM de gemeenten hiervan op de hoogte. De uitkomsten worden teruggekoppeld naar de betreffende beleidsmedewerker bij de gemeente.

Onderwerpen die aan bod komen tijdens de dialogen zijn o.a. veiligheid en geweld, vrouw-man verhoudingen en gedeelde belangen van allochtonen en autochtonen.

Via het onlangs opgerichte Servicecentrum Integratie bij FORUM kunnen gemeenten advies en informatie vragen over bovenstaande pool, de campagne en over de Toolkit participatie. Daarnaast kunnen gemeenten advies krijgen over het inrichten van lokaal integratiebeleid. Dit Servicecentrum wordt gefaciliteerd door het ministerie van Justitie/V&I. Ongeveer 100 gemeenten hebben gebruik gemaakt van het Servicepunt integratie. Daarnaast maken 52 gemeenten gebruik van een portal waarop dossiers van die gemeenten staan.

### *Contactmethodieken*

Om gemeenten te ondersteunen bij het bereiken van de vrouwen uit de doelgroep heeft FORUM een aantal contactmethodieken ontwikkeld. Zo zijn er, naast de discussiepool, andere methodieken om taboe-onderwerpen bespreekbaar te maken, methodieken om intermediairs in te zetten en is er een trainingsmodule voor empowerment van jonge vrouwen ontwikkeld.

Op dit moment zetten 5 gemeenten de contactmethodieken in en zijn 7 gemeenten van plan dit te doen in 2005 of 2006. 4 Van de 5 deelnemende gemeenten beschikken over cijfers hoeveel vrouwen ze bereikt hebben; het gaat om ruim 500 vrouwen.

Tevens kunnen de contactmethodieken door relevante stichtingen en organisaties ingezet worden. Ook over het gebruik van de contactmethodieken informeert FORUM de betreffende gemeente.

### *Maatjesprojecten*

Twee soorten maatjesprojecten worden in pilotvorm uitgevoerd: sportmaatjes en studiemaatjes. Voor deze projecten fungeren drie gemeenten als pilotlocatie.

De sportmaatjes pilot is reeds gestart. Er zijn 12 koppelingen gemaakt tussen geïsoleerde allochtone vrouwen, autochtone of goed geïntegreerde allochtone vrouwen. Het aantal aanmeldingen voor deze pilots vanuit de groep allochtone vrouwen was groter dan verwacht; 55 vrouwen meldden zich aan.

De Hogeschool Maastricht (Maastricht is 1 van de pilotgemeenten) kent studenten studiepunten toe indien zij actief worden als maatje. Verder worden er door de uitvoerder van de pilot met middelbare scholen contacten gelegd om te bekijken of er mogelijkheden zijn om deelname aan een maatjesproject aan te merken als een maatschappelijke stage. 10 gemeenten geven aan dat ze nader geïnformeerd wensen te worden over de maatjesprojecten.

### *Bemiddelingsmethodiek allochtone/herintredende vrouwen*

Het CWI en TNO hebben twee methodieken ontwikkeld om de zelfredzaamheid van herintredende, allochtone vrouwen te bevorderen: ZZ-Top en Lifeskills. ZZ-Top staat voor Zelfredzaamheid, Zelfwerkzaamheid en de Top (het vinden van een baan). Deze training, die maximaal een half jaar duurt, heeft tot doel vrouwen te helpen bij het vinden van een baan. Lifeskills is een vijfdaagse workshop om vrouwen te bewegen actief op zoek te gaan naar passend werk.

Inmiddels heeft het CWI 4 gemeenten en de daar gevestigde CWI's bereid gevonden om als pilotgemeenten de methodieken te testen.<sup>1</sup> Per pilotgemeente zullen er twee groepen van 15 vrouwen deelnemen aan de trainingen (dus in totaal 120). Deze trainingen worden aangeboden aan vrouwen in fasen 1–3.

---

<sup>1</sup> Almere, Amsterdam-Oost, Maastricht en Nijmegen.

Inmiddels zijn de trainers geselecteerd en hebben ze in september een ontwikkel-assessment gevolgd. Deze trainers zijn afkomstig van de plaatselijke CWI's. In oktober is de cursus «Train de trainer ZZ-Top» van start gaan. Per 1 november zal de daadwerkelijke uitvoering van de pilots van start gaan. De pilots lopen tot eind 2006 en bij gebleken geschiktheid van de methodiek(en), zal het CWI deze implementeren in de organisatie. Twee andere gemeenten (en de daar gevestigde CWI's) hebben inmiddels interesse getoond om de methodieken in te kopen.

#### *Mannenprojecten*

In het kader van het Plan van aanpak worden ook methodieken ontwikkeld en getest om mannen (meer) te betrekken bij de participatie van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen.

Zo wordt in samenwerking met het ROC Utrecht in november 2005 een pilotproject gestart dat gericht is op partners van allochtone vrouwen die willen deelnemen aan lokale projecten in het kader van emancipatie en integratie.

Instrumenten die gebruikt gaan worden zijn sleutelfiguren uit de gemeenschap en een promotieteam bestaande uit mannelijke ex-cursisten die op locatie (moskee, markt, koffiehuis) mannen aanspreken en ze informeren over het aanbod voor hun vrouwen. Hiermee wordt beoogd de positieve effecten van participatie van man en vrouw op het gezin over te brengen. Het promotieteam krijgt hiervoor een training. In het voorjaar van 2006 wordt deze methodiek geëvalueerd.

Naast dit project in Utrecht zullen nog twee andere methodieken ontwikkeld en getest gaan worden.

Dit project verkeert in de pilotfase dus kunnen kwantitatieve gegevens nog niet gegeven worden.

#### *Het emancipatiesubsidiebeleid*

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft met ingang van 2004 jaarlijks in het kader van de Subsidieregeling emancipatieprojecten een bedrag beschikbaar van € 3,7 mln voor projecten waarin concrete verbeteringen worden beoogd voor vrouwen in een kwetsbare positie. Veel van deze projecten richten zich expliciet op vrouwen uit etnische minderheidsgroepen. In andere projecten maken deze vrouwen mede deel uit van de doelgroep. De projecten dienen betrekking te hebben op een van de prioritaire thema's van het emancipatiebeleid: (a) rechten en veiligheid, (b) maatschappelijke participatie en (c) besluitvorming en bestuur. Betrokkenheid van de doelgroep bij het totstandkomen en uitvoeren van het project is een vereiste. Daarom worden met name ook doelgroeporganisaties uitgenodigd projectaanvragen in te dienen. In 2005 werden onder het thema *rechten en veiligheid* 19 aanvragen ingediend waarvan er 12 zijn gehonoreerd. Van deze 12 projecten richten zich er 8 specifiek op vrouwen en meisjes uit etnische minderheidsgroepen, 1 specifiek op mannen uit etnische minderheidsgroepen, en in 3 projecten maken meisjes uit etnische minderheidsgroepen deel uit van de doelgroep. De projecten betreffen preventie van huiselijk en eengerelateerd geweld, weerbaarheid van vrouwen en meisjes, preventie van loverboy praktijken, en ontwikkeling van een systematiek van gezondheidszorg voor vrouwen zonder verblijfsvergunning.

Voor het thema *maatschappelijke participatie* werden 47 aanvragen ingediend waarvan er 13 zijn gehonoreerd. Van deze 13 projecten richten zich er 12 expliciet op vrouwen en meisjes uit etnische minderheden terwijl in 1 project deze vrouwen en meisjes deel uitmaken van de doelgroepen. In de meeste projecten wordt een soort van duale opleidingstrajecten aangeboden waarin vrouwen gemotiveerd, getraind en begeleid worden op weg naar (vrijwilligers)werk of verdere opleiding.

Voor het thema *bestuur en besluitvorming* tot slot, zijn 38 aanvragen ingediend.

De besluitvorming is grotendeels afgerond. Er zijn reeds 15 projecten gehonoreerd. Met zes aanvragers wordt nog gesproken over mogelijke bijstelling van hun projectplan. In een groot deel van de goedgekeurde projecten wordt de doelgroep gevormd door vrouwen uit etnische minderheidsgroepen. De projecten richten zich vooral op het werven, trainen en begeleiden van vrouwen in bestuursfuncties waarbij vooral gedacht moet worden aan ouderraden, wijkraden, besturen van zelf-organisaties, etc.

In februari jl. zijn alle projectleiders van de gesubsidieerde projecten uitgenodigd voor een kennis- en ervaringsuitwisseling. In november en december 2005 vinden per thema opnieuw van deze uitwisselings-bijeenkomsten plaats.

Overigens is een overzicht van alle gehonoreerde projecten met links naar eventuele verdere websites, te vinden op [www.emancipatieweb.nl](http://www.emancipatieweb.nl)

### *Stimuleren vrijwilligerswerk*

Als uitbreiding van het Plan van aanpak overweegt het Kabinet om nog dit jaar met diverse grote vrijwilligersorganisaties een sociaal contract te sluiten voor de periode 2006–2010. Hierin zullen afspraken worden vastgelegd aangaande het toeleiden van 50 000 vrouwen uit etnische minderheidsgroepen naar diverse soorten van vrijwilligerswerk. Het gaat ook hier om vrouwen in een kwetsbare of kansarme positie. Deze vrouwen worden toegeleid naar vrijwilligerswerk teneinde sociale uitsluiting tegen te gaan en ze een eerste opstap te bieden naar werk.

### **III Stand van zaken uitvoering Participatie-agenda's G-30**

Taal(plus) en Werk waren voor de commissie PaVEM de belangrijkste speerpunten. De Commissie heeft op het terrein van Taal(plus) een Nationaal Actieplan Taal Totaal opgesteld. Doel is «een impuls te geven aan het wegwerken van de taalachterstanden bij allochtone vrouwen als middel naar participatie in de samenleving». Dit kan, zo stelt de Commissie, bereikt worden via inburgering. Inburgering is daarbij een belangrijke eerste stap naar participatie en integratie. Het Kabinet bereidt een herziening van het inburgeringsstelsel voor. In het nieuwe stelsel is er speciale aandacht voor de inburgering van vrouwen zonder uitkering en zonder werk, aan wie de gemeente een inburgeringstraject kan aanbieden.

In het Actieplan is een begin gemaakt met het operationaliseren van de ambities van PaVEM. Het Kabinet wil benadrukken dat het realiseren van de ambities van de Commissie niet alleen in handen van de Rijksoverheid ligt. Gemeenten spelen een cruciale rol. Maar daarnaast gaat het ook om werkgevers, en niet te vergeten de vrouwen zelf. Al deze partijen kunnen initiatieven ontplooien.

Bij Werk lag de belangrijkste focus vooral op de 9000 ingeschreven werkzoekende allochtone vrouwen in fase 1 en 2. De gedachte hierachter was om, door eerst aandacht te vragen voor de meest kansrijke groep, een olievlekwerking op gang te brengen.

Met dit idee heeft de commissie PaVEM gemeenten, Centra voor Werk en Inkomen (CWI) en UWV gestimuleerd. Bovendien heeft ze een rol vervuld in het verspreiden van succesvolle methodieken en het bij elkaar brengen van relevante partijen om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar af te stemmen. Hierin werkte zij intensief samen met gemeenten die werkgevers aanspraken op hun verantwoordelijkheid en de regie voerden over netwerkbijeenkomsten.

In participatie-agenda's met 29 van de G-30 heeft de Commissie PaVEM afspraken vastgelegd aangaande de speerpunten Werk, TaalPlus, Dialoog en Netwerk allochtone vrouwen.

Aan de gemeenten werd in de monitoringronde van 15 september gevraagd of zij een overzicht konden geven van de stand van zaken betreffende de p-agenda's. 21 Gemeenten hebben gerapporteerd over de stand van zaken bij de uitvoering van de p-agenda's. Het algemene beeld bij de uitvoering van de p-agenda's is als positief te beschouwen, maar de gemeenten verkeren in zeer uiteenlopende fasen van uitvoering. In 8 gemeenten verkeert de uitvoering van de p-agenda in een vergevorderd stadium, 10 gemeenten verkeren in een beginnend stadium en 3 gemeenten die gerapporteerd hebben zijn nauwelijks gestart. Positief is dat gemeenten enthousiast zijn over de oprichting van een lokaal p-team. 7 Gemeenten hebben reeds een lokaal p-team opgericht, 9 gemeenten zijn in een vergevorderd stadium met de voorbereidingen en 7 gemeenten geven aan hiervoor interesse te hebben.

De knelpunten die gemeenten ervaren bij de uitvoering van de p-agenda's zijn divers. Zo ervaart de ene gemeente het als een struikelblok om afspraken te maken met de verschillende partijen en het regelen van de kinderopvang en hebben andere gemeenten problemen met het vinden van stageplekken. Het grootste knelpunt is echter het vinden van voldoende financiën voor de uitvoering van de p-agenda.

Niet alle gemeenten waren in staat om aan te geven hoeveel vrouwen zij reeds bereikt hebben per project. De gemeenten die in staat waren om cijfers te verstrekken betreffende het bereik van allochtone vrouwen, laten een positief beeld zien. Per onderdeel zal, zover mogelijk, worden aangegeven hoeveel vrouwen er bereikt zijn of bereikt zullen worden. Door middel van Taalplus hebben 5 gemeenten ruim 500 vrouwen bereikt, via Werk hebben 9 gemeenten bijna 600 vrouwen bereikt en met de maatschappelijke dialoog zijn in 5 gemeenten 500 vrouwen bereikt.

In de Kabinetsreactie op de Participatie-agenda 2010 heeft het Kabinet u gemeld welke kwalitatieve en kwantitatieve doelen zij nastreeft bij de uitvoering van de activiteiten die door de Commissie PaVEM in gang zijn gezet. Dat de gemeenten bij de uitvoering van de p-agenda's gestimuleerd moeten blijven worden mag blijken uit bovenstaande. Daarom overweegt Minister De Geus, in antwoord op de motie van uw Kamerlid Koşer Kaya<sup>1</sup>, een stuurgroep «Allochtone vrouwen en arbeid» in te stellen. Deze stuurgroep kan worden ingezet als instrument om de afspraken die door de Commissie PaVEM zijn gemaakt te verzilveren.

In de voortgangsrapportage die wij u op 15 november 2004 hebben doen toekomen, spraken wij de ambitie uit dat middels het Plan van aanpak minimaal 20 000 vrouwen en meisjes gingen deelnemen aan activiteiten. Hoewel we, getuige het bovenstaande, wel kwantitatieve gegevens in handen hebben zijn deze gegevens tussen gemeenten onderling moeilijk te vergelijken.

Wij zullen onze contacten met gemeenten nog meer intensiveren om u zodoende, in de volgende voortgangsrapportage, meer inzicht te kunnen geven in het behalen van eerder toegezegde resultaten.

Voor een grafische weergave van de resultaten van zowel het Plan van aanpak als de p-agenda's verwijzen wij u verder naar de bijlage bij deze brief<sup>2</sup>.

#### **IV Overige initiatieven voor allochtone vrouwen**

Naast de uitvoering van het Plan van aanpak en de uitvoering van de p-agenda's noemen wij u graag nog een aantal andere relevante initiatieven.

---

<sup>1</sup> Motie 29 203, nr. 21.

<sup>2</sup> Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Een Stichting Leerstoel Management van Diversiteit en Integratie is ingesteld op initiatief van de Commissie PaVEM, en gefaciliteerd door het Oranje Fonds, het Ministerie van Justitie en de Vrije Universiteit Amsterdam. De stichting heeft de leerstoel ingesteld en zal de instandhouding daarvan bevorderen met als doel kennis te genereren over de wijze waarop allochtone vrouwen betekenis geven aan Nederland als hun nieuwe thuis. Ook zal meer inzicht en verdieping van kennis verworven moeten worden over culturele belemmeringen van vrouwen uit etnische minderheidsgroepen en aanbevelingen over de stuurpunten hierin. Door middel van onderzoek, onderwijs en publicitaire activiteiten zullen beleidsmakers ondersteund worden bij hun inspanningen gericht op vergroting van de participatie van allochtone vrouwen in de samenleving. De leerstoelhouder zal hierin samenwerken met migranten- en zelforganisaties.

Halleh Ghorashi bekleedt per 1 september 2005 de Leerstoel Management en Integratie bij de afdeling Cultuur, Organisatie en Management van de Faculteit der Sociale wetenschappen van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Zij zal de functie van Hoogleraar voor deze Leerstoel voor de periode van 5 jaar bekleden.

Halleh Ghorashi (1962) werkt sinds 2000 als universitair docent Intercultureel Management bij de afdeling Cultuur, Organisatie en Management van de VU. Zij studeerde van 1989 tot 1994 Antropologie en Wijsbegeerte aan de VU. Ze is van Iranese afkomst en woont 17 jaar in Nederland.

De Leerstoel wordt begeleid door een curatorium waarin naast de professoren De Bruijn en Dahles van de VU en professor Schnabel van het SCP, tevens HKH Prinses Máxima zitting heeft.

#### *Weerbaarheid moslimvrouwen*

In het kader van het uitvoeringsprogramma «Democratische rechtsstaat, weerbare samenleving» onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie zullen activiteiten plaatsvinden gericht op het verdichten en versterken van sociale verbanden van moslimvrouwen en -meisjes ten behoeve van hun eigen keuzes in hun emancipatie- en integratieproces. Via voorlichting en bewustwordingsactiviteiten gericht op het omgaan met het leven in een moderne seculiere samenleving wordt gewerkt aan de weerbaarheid van moslimvrouwen en meisjes in het omgaan met dubbele loyaliteiten, identiteiten en culturen.

#### *Ambassadeursnetwerk Diversiteit*

Op 24 mei jl. is het startsein gegeven aan het ambassadeursnetwerk diversiteit. Dit netwerk is geïnitieerd door minister Verdonk en dient als follow-up op de Wet Samen. Het netwerk bestaat uit MKB-werkgevers, vertegenwoordigers van grote ondernemingen en van het Rijk. Dit netwerk zal werkgevers in de profit- en non-profitsector inspireren en stimuleren om diversiteit te verankeren in de organisatie, vooral binnen ondernemingen en brancheorganisaties, met een sterke nadruk op MKB-bedrijven. Aan de oproep richting werkgevers om meer initiatief te tonen om de binding van allochtone(n) (jongeren) met de samenleving te helpen versterken en de hoge werkloosheid onder etnische minderheden te helpen bestrijden, zal het netwerk concreet gehoor geven. Daarbij zal het netwerk ondersteuning bieden aan initiatieven gericht op het creëren van meer banen voor allochtone vrouwen en ook nieuwe initiatieven hiertoe ondernemen. De door de commissie PaVEM ontwikkelde instrumenten op het gebied van werk zullen ook ter beschikking worden gesteld

aan het ambassadeursnetwerk en verder worden verspreid als goede voorbeelden.

### *Onderzoek Emancipatie Allochtone Vrouwen*

Het Kabinet heeft de verbetering van de positie van allochtone vrouwen (en laagopgeleide vrouwen) tot hoofdinzet gemaakt van het emancipatiebeleid. Dat mag wel blijken uit de inzet via het Plan van aanpak emancipatie en integratie en de p-agenda's met de gemeenten. Het emancipatiebeleid van het Kabinet is voor een belangrijk deel gericht op de economische onafhankelijkheid en deelname aan de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd beseft het Kabinet zich terdege dat dit voor een aanzienlijk deel van de groep vrouwen uit etnische minderheden nog niet aan de orde is. Daarom wil het Kabinet nog meer inzicht in de keuzeprocessen van allochtone meisjes en vrouwen verkrijgen en wil het de culturele dimensies (en daardoor evt. belemmeringen) nog beter in beeld brengen. Het Kabinet is daarom een nader onderzoek gestart naar de emancipatie van allochtone vrouwen.

Het doel van het onderzoek is om nieuwe aanknopingspunten te vinden om allochtone vrouwen beter met het emancipatiebeleid te bereiken. Verwacht wordt, dat een dieper inzicht in de culturele/sociale processen die vooraf gaan aan de keuzes van de jonge vrouwen en meisjes kan bijdragen aan een nog meer gerichte aanpak en nog meer maatwerk.

De probleemstelling van het onderzoek luidt als volgt: Op welke manier spelen culturele/sociale processen een rol in de levensloop en in het bijzonder bij de belangrijke keuzemomenten daarin van meisjes/jonge vrouwen van oorspronkelijk allochtone afkomst? Zijn er verschillen te herkennen in de invloed van culturele en sociale processen tussen vrouwen die vervolgens volgens het vigerende emancipatiebeleid als «succesvol» of juist niet worden getypeerd; welke? In hoeverre verschilt dit van -en komt dit overeen met- de rol van dergelijke processen in de levensloop van Nederlandse vrouwen?

Het vooronderzoek wordt momenteel uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut en zal worden afgerond in het voorjaar van 2006.

### **V Tot slot**

Zoals u hebt gelezen gebeurt er veel op het terrein «emancipatie en integratie». Veel partijen, organisaties en vrouwen uit de doelgroep, zowel op landelijk als op regionaal en lokaal niveau, zetten zich met man en macht in om van de emancipatie en integratie van allochtone vrouwen een succes te maken. Deze initiatieven verdienen alle lof en aandacht. Daarom hebben wij de Vrouwenweek 2006 in het leven geroepen. Tijdens deze week, van 6 maart tot en met 10 maart 2006, zullen wij diverse initiatieven en projecten extra in het zonnetje zetten.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd.

Mede namens de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie,  
De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,  
A. J. de Geus